

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Asia: HaVM 30/2018 vp – HE 202/2017 vp - Siviilitiedustelulainsäädäntö

1. Yleisiä näkökohtia

- Hallintovaliokunnalla on ollut asiassa kattava ja laaja kuuleminen.
- Monet muut valiokunnat ovat antaneet hallintovaliokunnan lausuntonsa. Keskeisiä muiden valiokuntien lausunnoista ovat etenkin perustuslakivaliokunnan lausunto ja lakivaliokunnan lausunto.
- Hallintovaliokunta on pyytänyt vastineet sisäministeriöltä, oikeusministeriöltä ja puolustusministeriöltä
 - Asiantuntijalausunnoista
 - Perustuslakivaliokunnan lausunnosta
 - Lakivaliokunnan lausunnosta, jossa on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan lausunto
 - Mainittujen ministeriöiden kannanotot yhteneväisiä.
- Hallintovaliokunta on valiokunnan oman käsityksen mukaan ottanut asianmukaisesti huomioon perustuslakivaliokunnan säätämisyjärjestyskannanotot kaikilta osin. Kannanotot noudattavat lakivaliokunnan ja ministeriöiden vastineiden kannanottoja.
- Hallintovaliokunta on ottanut huomioon myös muut kuin perustuslakivaliokunnan säätämisyjärjestyskannanotot pääosin. Osin muissa kuin säätämisyjärjestyskysymyksissä on etenkin lakivaliokunnan lausunnon johdosta ja sitä tukevan muun selvityksen perusteella omaksuttu toisenlainen kanta.
- Lakivaliokunnan lausunnolla on ollut merkitystä myös säätämisyjärjestyksestä koskevien kannanottojen muotoutumisessa.
- Kaikki kannanotot on perusteltu.

2. Puhemiesneuvoston kokouksen 14.2.2019 muistion asiat

2.1. Tekninen laitetarkkailu

- Hallintovaliokunta on tältä osin omaksunut saman sääntelytavan kuin sotilastiedustelulakiehdotuksessa hallituksen esityksessä HE 203/2017 vp on ehdotettu. Tämä muotoilu on myös puolustusvaliokunnan mietinnössä.
- Asiasta on nimenomaisesti keskusteltu hallintovaliokunnan kokouksessa.
- Hallintovaliokunta on arvioinut, ettei kysymyksessä ole tiedustelutoimivallan laajennus, vaan voimassa olevaan lainsäädäntöön jääneen virheen korjaamisesta. Sääntely on nähty tarpeelliseksi korjata

samanlaiseksi kuin sotilastiedustelulainsäädännössä. Lisäksi on katsottu, että tämän virheen korjaaminen ei edellytä erillistä perustuslakivaliokunnan arviointia.

2.2. Syrjintäkielto

-Perustuslakivaliokunta on säätämisyjärjestys huomautuksenaan edellyttänyt asianmukaisesti laaditun syrjintäkiellon ottamista tietoliikennetiedustelulakiehdotukseen.

-Hallintovaliokunta on tämän johdosta sisällyttänyt tietoliikennetiedustelua koskevan lakiehdotuksen 1 §:ään uuden 3 momentin, jonka mukaan tietoliikennetiedustelun kohdentaminen on toteutettava syrjimättömästi.

-Hallintovaliokunnan muotoilu on kaiken kattava ja kieltää kaiken syrjinnän tietoliikennetiedustelussa.

-Lisäksi hallintovaliokunta toteaa mietinnön perusteluissa, että kaikenlainen syrjintä on muutoinkin muun muassa yleisten oikeusperiaatteiden, perus- ja ihmisoikeuksien ja myös poliisilain suhteellisuusperiaatteen ja tarkoitussidonnaisuusperiaatteen perusteella kiellettyä muun muassa tiedustelutoiminnassa ja yleensäkin virkavastuulla tapahtuvassa julkisen vallan käyttämisessä. Säännöksiä on sovellettava niiden säädetyn käyttötarkoituksen mukaisesti.

-Lisäksi hallintovaliokunta tähdentää mietinnön perusteluissa, että perustuslain 6 §:n 2 momentti sisältää perustuslain tasolla kattavan syrjintäkiellon. Säännöksen mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

- Perustuslain 6 §:n 2 momentti on kirjoitettu vastaavalla kirjoitustavalla kuin tavallisen lainsäädännön säännökset kirjoitetaan sisältäen sellaisenaan selkeän oikeusohjeen noudatettavaksi. Hallintovaliokunta ei ole pitänyt asianmukaisena perustuslain 6 §:n 2 momentin toistamista tietoliikennetiedustelulaissa. Valiokunta ei ole myöskään pitänyt perusteltuna toisenlaista kirjoittamistapaa suhteessa perustuslain 6 §:n 2 momenttiin, koska silloin syntyy helposti kysymys siitä, poikkeako sääntely perustuslaista.

-Hallintovaliokunta on sisällyttänyt selkeän ja kattavan syrjintäkiellon tietoliikennelakiehdotuksen 1 §:n 3 momenttiin. Valiokunnan käsityksen mukaan kysymys kirjoittamistavasta ei voi merkitä perustuslain vastaisuutta. Kirjoitustapa on sisäministeriön, oikeusministeriön, puolustusministeriön ja lakivaliokunnan muotoilun mukainen.

3. Lopuksi

- Hallintovaliokunta on tehnyt huolellista ja perusteellista työtä kattavalla yhteistyöllä ja yksituumaisuudella. Lopulta vain yksittäisessä kysymyksessä näkemykset ovat osittain jakautuneet. Yksityiskohtia mietintöön sisältyy erityisen paljon ja pykälämuutoksia yli 50. Kaikki on asianmukaisesti perusteltu ja mietintö on kokonaisuudessaan hyväksytty valiokunnalle kuuluvan harkintavallan puitteissa.

Juho Eerola

Puheenjohtaja, eduskunnan hallintovaliokunta

Ossi Lantto

Valiokuntaneuvos, eduskunnan hallintovaliokunta

